

Vroeger de loods van het Kanaal.

Opa Ploeger (87) uit Koedijk eens trekschuitjager.

Schuit kalveren naar Purmerend voor vijf gulden.

“Vader kom je d’er uit?”

“Ja ..... Ja.....” wringt een hees geluid zich door de kierende slaapkamerdeur. “De mense van de krant benne d’r vader, je wete wel.” “Ja ik kom.” Nu klinkt het al vierer. En dat laatste wil heel wat zeggen, wanneer je als 87-jarige uit je middagdutje wordt gewekt.....

Zo zien we even later Opa Ploeger de huiskamer van zijn dochter in de Oostwijk 213 te Koedijk binnenschuifelen. Dat lopen gaat namelijk niet zo vlot meer. Daar komt nog bij dat de heer Ploeger pas een paar dagen thuis is uit het Centraal Ziekenhuis vanwege een operatie aan zijn bovenlip. “Maar de dames waren goed voor me, meneer”, zegt hij en zijn pientere oogjes twinkelen van genoeg bij de herinnering aan de prima verzorging, welke er werd genoten. Als hij in zijn stoel gezeten is, komt meteen de thee op tafel, maar voor hij het kopje aan zijn mond zet, snuffelt zijn licht bevende hand reeds over het tafelblad naar de binnen bereik liggende tabaksdoos. En hoe zijn

dochter ook aandringt eerst de thee op te drinken, de pijp geniet een onmiskenbare voorkeur.

“Jammer dat de tabak tegenwoordig zo duur is, vroeger betaalde je maar vier centen voor een half ons.” En met deze opmerking vallen opa Ploeger de schellen van het geheugen en wel een uur lang treden allerlei voorvallen van zijn lang en werkzaam leven uit de schaduwen van het verleden. We willen beslist niet zeggen een ‘bewogen’ leven. Alleen al niet omdat het menselijk bestaan vroeger in een rustiger cadans haar verloop had dan thans. Maar toch, als een der laatst overgebleven trekschuitjagers in Noord-Holland was de taak van de heer Ploeger, ondanks het reeds gesignaleerde kalme levenstempo, stellig niet los te denken van een zekere gejaagdheid.

Geboren in café “De Hengelaar” (nu een boerderij) aan de Koogendijk te Bergen, werd onze hoogstbejaarde Koedijker, na een paar jaren met melk gevent te hebben, trekschuitjager.

“Nacht en dag hew ik met bôte langs de weg zwalkt, meneer.” En in trage vaart passeren we dan de rij; zandschuiten, veeschuiten, boten geladen met kool of ook met zware keien en turfschuiten uit de veenstreken voor bakkers en brandstoffenhandelaren. Met taaie volharding sleepte opa Ploeger ze met een, twee, soms drie paarden naar de plaats van bestemming. Hier moet men niet te licht over denken, want een marktboot naar Purmerend jagen was een stevig karwei. Doch de korte stevige trekjes aan de pijp vertellen nu nog dat de heer Ploeger zijn mannetje wel stond. Overal kwamen de klanten vandaan. Tot de vaste cliëntèle behoorden onder meer de zandschuiten van de Texelse schippers Met en Vissers, ook in de Juttersstad (Jonker en Boon) kende men de jagerskwaliteiten van opa Ploeger, evenals in Wieringen, de Langedijk, de Schermer, Bergen (aannemer Oldenburgh), Alkmaar en zo Purmerendwaarts. We schreven het reeds; het slepen van zo’n volgeladen schuit was een hele onderneming. Want, met name het Noordhollands Kanaal was hier en daar (Burgerbrug bijvoorbeeld) “nagal flook” zoals de heer Ploeger het uitdrukte. Ten zuiden van Alkmaar ging het wel. Maar de jagers kenden deze plekken precies en ze waren als het ware de loodsen van het kanaal.

Vooraf bij het passeren van andere schepen was de kennis der ondiepe plaatsen onontbeerlijk. Want deze manoeuvre behoorde tot een der moeilijkste kunstgrepen van het vak. Opa Ploeger kan zich er op beroemen nooit brokken te hebben gemaakt en ook nimmer te water te zijn geraakt. Al heeft hij natuurlijk ook zijn hachelijke avonturen beleefd. Wanneer hij daarover gaat vertellen spannen zijn benige vingers van de ene hand zich strakker rond de pijpsteel, terwijl de andere met de rode zakdoek nerveus langs de neus poetst. En dan komen de verhalen over tochten in storm en regen en schuiten vol kalveren naar de grote Noordhollandse veemarkten. Over nachtelijke bravourestukjes in de smalle gallementen van de Langedijk, naar Petten en noem maar op.

Dodelijk vermoeid keerde opa Ploeger dan in de prille morgenuren huiswaarts, slapende op zijn paard. Als men "bij moeder de vrouw" was schudde het dier zijn kop, de trekschuitjager schrok wakker en wist "we benne d'r." Zo ging dit door tot ongeveer 1900, aldus onze krasse zegsman. Wat men er mee verdiende? "Vijf gulden voor een tocht naar Purmerend, ten bate van man en paard. Twee gulden voor een kortere etappe."

De vaste klanten lieten zich op rekening slepen en tientallen rimpeltjes trekken zich samen op het olijke gezicht als er verteld wordt dat deze schippers hij voorkeur de rekening gepresenteerd kregen met ..... Alkmaarse kermis. "Vanwege de fooien, ziet U" en de ietwat schorre stem gaat over in een vrolijk lachje. Opa Ploeger zijn de 87 jaren nog niet te zwaar geworden. "Het is plezierig om te leven meneer, en ik hoop dat u dat ook zo vindt. Dit waren de woorden welke wij ten afscheid meekregen. Het was een karakteristieke groet van een krasse grijsaard, wiens 'jaagpad' hopelijk voorlopig nog geen einder zal kruisen.

Overgenomen uit de Alkmaarsche Courant van 9 april 1955, Regionaal Archief Alkmaar,

De familie Ploeger heeft lange tijd bij en in de Sluispoldermolen bij de Koedijker Vlotbrug gewoond. Pieter Ploeger, de grootvader van bovenstaande 'opa' Ploeger, is in 1795 in Oudorp geboren als zoon van Aldert Ploeger en Guurtje Boeregeest. Hij trouwt eerst met de uit Graft afkomstige Pietertje Bon.

Op 22 maart 1834 wordt hun zoon Aldert geboren. Dit gebeurde volgens de aangifte 'aan de Kanaaldijk bij de watermolen van de Sluispolder', volgens de aangifte is vader Pieter van beroep watermolenaar. Op 22 februari 1846 overlijdt Pietertje te Bergen 'op Oostdorp', Pieter hertrouwt met Geertruida van Riel. Op 3 juni 1869 overlijdt Pieter in de gemeente Bergen, 'aan het kanaal'.

Hun zoon Aldert trouwt met Ida Kossen en op 20 april 1868 wordt 'onze' Pieter Aldert geboren. In de geboorte aangifte staat vader Aldert te boek als Schuitenjager. Pieter Aldert trouwt met Dieuwertje Jonker. Samen krijgen zij twee dochters, Trijntje en IJda. IJda komt in Koedijk te wonen en Pieter trekt uiteindelijk bij haar in. Twee maanden na het boven geplaatste interview, op 13 juni 1955, overlijdt Pieter Aldert Ploeger te Koedijk op 87-jarige leeftijd.

Jack Muis.

Bron:
Regionaal Archief Alkmaar
Burgerlijke Stand Bergen